

## КЕЙС-МЕТОД НАВЧАННЯ КЛІНІЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ»

Безега М.І., Соннік Н.Б., Лобурець В.В., Лобурець А.В., Джіров О.Р.

Полтавський державний медичний університет

*Розробка нових стандартів медичної освіти актуальна й має спрямовуватися в міжнародний освітній простір. Кейс-метод – один з інноваційних методів викладання в закладах вищої медичної освіти. З його використанням значно підвищуються мотивація, зацікавленість вивченням предмета, що сприяє професійній взаємодії й колегіальному підходу до вирішення завдань, кращому засвоєнню теоретичних знань.*

**Ключові слова:** вища освіта, педагогічна інновація, отоларингологія, інтерактивна освіта, кейс-метод.

*The development of new standards of medical education is relevant and should have a direction in the international educational space. The case method is one of the innovative methods of teaching in higher medical institutions. Its use significantly increases motivation, interest in studying the subject, promotes professional interaction and a collegial approach to problem solving, and better assimilation of theoretical knowledge.*

**Keywords:** higher education, pedagogical innovation, otolaryngology, interactive education, case method.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації стратегії розвитку медичної освіти в Україні на 2019-2021 роки» медична освіта в нашій державі кардинально змінюється. Розробка нових стандартів освіти має відповідати міжнародним стандартам [2].

Підготовка майбутнього лікаря передбачає можливість опанування практичних навичок із сучасним діагностичним обладнанням, базується на європейських стандартах лікування, що дозволяє працювати в єдиному просторі [3]. Пошук стандартів медичної освіти став оптимальною стратегією досягнення концептуально нового рівня якості підготовки фахівців з урахуванням особливостей та інтересів національної системи охорони здоров'я. Перевага надається активації навчально-пізнавальної діяльності студентів із використанням інтерактивних методів, які сприятимуть реалізації творчої активності. Основні завдання – стимуляція інтересу, самостійний пошук варіантів для конкретного завдання [3; 7; 4].

Кейс-метод – один з інноваційних методів викладання в закладах вищої медичної освіти, його використання значно підвищує мотивацію, зацікавленість вивченням предмета. Кейси (ситуаційні вправи) мають чітко виражений характер і мету. Зазвичай вони пов'язані з проблемою або ситуацією, яка була або є наразі. Це завжди моделювання життєвої ситуації, і те рішення, що знайде учасник кейса, може служити як відбиттям рівня компетентності й професіоналізму аналізу учасника, так і реальним розв'язанням проблем. Метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Розвиває клінічне мислення, аналіз і синтез під час роботи з інформацією, сприяє професійній взаємодії й професійному підходу до вирішення завдань, кращому засвоєнню теоретичних знань [1; 8; 6], сприяє розвитку і студентів, і викладача, формує поняття колегіальності в розв'язанні проблем.

Критерії оцінювання кейса: володіння спеціальною термінологією та якістю описів результатів обстеження; правильність інтерпретації й порівняльного аналізу отриманих результатів і дотримання методу дослідження; правильність установлення діагнозу; оцінювання адекватності обраного лікування.

Студенти вивчають предмет «Отоларингологія» на IV курсі медичного і стоматологічного факультетів. У них мають бути базові знання з анатомії, топографічної анатомії, патологічної фізіології, фармакології. Групи невеликі, у середньому 10 осіб. Практичні заняття відбуваються на клінічних базах, що дає можливість використовувати реальні історії хвороби. Усі відділення мають ендоскопічне обладнання, тому огляд і оперативне лікування відповідають сучасним стандартам.

Наводимо приклад кейса. Викладач надає історію хвороби пацієнта з хронічним гемісинуситом, де чітко можна усвідомити скарги, анамнез захворювання, дані клінічних аналізів, місцевих змін при риноскопії, результати КТ дослідження приносних пазух. Студенти мають чітко провести диференційований діагноз, висловити власну думку про етіологію й патогенез, вибрати доцільний метод лікування, як оперативного, так і медикаментозного, спираючись на сучасні погляди. Також студенти можуть висловити власну думку про можливі ускладнення хронічних запальних захворювань приносних пазух.

Було розглянуто основні питання теми, які стосуються клінічних проявів хронічних захворювань приносних пазух, тактики лікування, можливих ускладнень. У кінці викладач може надати відеозапис оперативного втручання – ендоназальна полісинусотомія, де студенти мають можливість ознайомитися з технікою операції й висловити свою думку про можливі ускладнення під час виконання втручання.

Другий приклад кейса. Викладач надає історію хвороби пацієнта з фурункулосом носа, ускладненого набряком м'яких тканин обличчя. Можна взяти інформацію про скарги, анамнез захворювання, чітко усвідомити дані про риноскопії, зовнішній огляд ділянки обличчя, результати клінічних аналізів. Студенти мають обґрунтувати діагноз, надати інформацію про фурункул, клінічні стадії його розвитку, пояснення з приводу того, чому фурункул носа має шкідливі наслідки для пацієнта, використавши знання з анатомії носа. Чітко сформулювати показання до ургентної госпіталізації, провести диференційований діагноз. Висловити власну думку про тактику лікування, що дозволить зупинитися на раціональності антибіотикотерапії, застосуванні антикоагулянтної терапії, місцевому лікуванню, залежно від клінічної стадії [5; 9]. Необхідно пояснити, чому тромбоз кавернозного синуса – тяжке ускладнення, які клінічні дані вказують на це ускладнення.

Студенти на заняттях працюють активніше, спостерігається підвищення зацікавленості, самостійного мислення, колективізму, використання базових знань і навичок. Таким чином, студент краще розуміє тему заняття, запам'ятовує, що позитивно відбивається на кінцевому рівні знань під час модульного контролю. Викладач перестає відігравати основну роль на практичному занятті, стає членом колективу, що викликає позитивні емоції в студентів. Такі клінічні випадки можна надати з більшістю тем клінічної отоларингології.

Метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, умінню розв'язувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем. Дає змогу виявляти різноманітні точки зору, розвинути навички, аналізувати й мислити практично.

Кейс-метод надзвичайно ефективний у контексті формування соціально активної й життєво компетентної особистості, здатної до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації. Усе це підводить до основної мети – формування клінічного мислення, оптимальне поєднання теоретичного матеріалу і практичних навичок [6]. Розвиваються також творчі й соціальні навички. Треба зазначити, що підготовка до такого заняття непроста, вимагає часу, створення бази історій хвороб. Але кейс-метод необхідно застосовувати в поєднанні з іншими методами навчання.

Таким чином:

- аналіз конкретних клінічних ситуацій формує зацікавленість навчанням;
- при вирішенні кейса студенти використовують теоретичні знання з отоларингології й базових дисциплін;
- стимулює здатність до саморозвитку, самовдосконалення й самореалізації;
- розвиває винахідливість, уміння розв'язувати проблеми, здібності проводити аналіз і діагностику проблем;
- підвищує самостійне мислення й колективізм;
- дозволяє об'єктивно оцінити знання, практичні навички, розкриває клінічне мислення;
- підвищує ефективність діяльності викладача і сприяє його професійному зростанню.

#### Список використаної літератури

1. Лівків О.М. Застосування кейс-методу у фаховій підготовці студентів-іноземців на кафедрі терапевтичної стоматології. Медична освіта. №3, 2016. С. 71-74.
2. Лічевський О.В., Черненко В.М., П'ятницький Ю.С., Булак Г.Є. Шляхи реформування вищої медичної освіти в Україні в сучасних умовах. Медична освіта. № 3, 2017. С. 6-9.
3. Максимук О.Ю., Ляховська Т.Ю. Інтерактивні методи навчання – запорука успіху підготовки майбутнього медичного фахівця. Матеріали наук.- прак. конф. з міжнародною участю, 2021. С. 163-165.
4. Окисюк О.В., Атаманчук О.В., Рожко М.М. Досвід імітаційних методів викладання дитячої терапевтичної стоматології. Вісник УМСА. Т. 19, вип. 2 (66), 2019. С. 202-206.
5. Олещук О. М. Маланчук С. Л. Драпак О. Я. Використання кейс- методу у викладанні фармакології для студентів медичного факультету. Art of medicine. 2018, №2 (6), с. 123-129.
6. Павличін Т.А., Бігуня Т.В., Саварін Т.В. Кейс-метод навчання у медичній освіті. Медична освіта. № 3, 2015. С. 67-69.
7. Ребуха Л.З. Професійна підготовка фахівців з соціальної сфери: проблемні підходи. Матеріали міжн. конф., 2017. С. 124-125.
8. Різник О.І., Дорошенко Т.Ю. Кейс-метод один з іноваційних підходів викладання в вищих медичних закладах освіти. Матеріали XVI Всеукр. наук. – прак. конф. з міжнар. участю, 2019. С. 220.
9. Lopina N., Zhuravlyova L. Practically – oriented case-teaching methods in continuing medical education based on information web technologies/ Continuing Professional Education: Theory and Practice. 2018. №3-4. P. 67-73.

## НАВЧАЛЬНІ ВІДЕО ЯК ОДИН ІЗ ПРОВІДНИХ МЕТОДІВ ЗДОБУВАННЯ ЗНАТЬ У СУЧАСНІЙ ДИДАКТИЦІ

**Безшапочний С.Б., Джіров О.Р., Соннік Н.Б., Лобурець В.В., Подовжній О.Г.**

Полтавський державний медичний університет

*Розглянуто особливості створення навчальних відео, їхнє місце в сучасній дидактиці й важливу роль у навчанні сучасних поколінь. Висвітлено переваги й недоліки створення відеолекцій і використання їх як засобу самопідготовки студентів.*

**Ключові слова:** відеолекції, навчальні відео, дидактика, інтерактивні технології, самопідготовка.

*The article examines the peculiarities of creating educational videos, their place in modern didactics and why they have a significant role in the education of modern generations. The advantages and disadvantages of creating video lectures and using them as a means of self-training of students are also highlighted.*

**Keywords:** video lectures, educational videos, didactics, interactive technologies, self-training.

Сучасні підходи до викладання знань за останні десятиліття зазнали суттєвих змін, у першу чергу це, звісно, пов'язано з бурхливим розвитком як комп'ютерних технологій, так й інтернету та посилення його значення в житті сучасної людини. Так звані міленіали, або покоління Y, а також наступне покоління Z росли й виховувались у часи великої глобалізації та постмодернізму, що не просто поглибило сприйняття ними цифрових технологій, а буквально інтегрувало їх у модель світогляду цих поколінь, зробивши комп'ютерні технології невід'ємною нормою життя кожної людини сьогодення. Це призвело до суттєвих змін у способах засвоєння інформації в різних поколіннях. Саме тому зміна підходів до викладання й подачі навчального матеріалу не просто потрібна, а неминуча, оскільки сучасні люди потребують сучасного навчання.

Усього кілька десятиліть тому ледве не єдиним стандартом для самостійної підготовки студента були підручники, інші джерела інформації були або важкодоступними, або мали мале інформаційне навантаження. Це своєю чергою призвело до жорсткого догматизму в способах навчання, коли студенту для підготовки до заняття було необхідно проводити багато годин у пошуку, обробці й засвоєнні навчальної літератури.

Але необхідно розуміти, що попри всі свої переваги, навчання виключно по підручнику не є найефективнішим, більше того, у такого методу є і свої суттєві недоліки. Розглянемо їх.